

Udkast til

Forslag

til

Lov om ændring af lov om retssikkerhed og administration på det sociale område

(Handlepligt ved uenighed, mellemkommunal refusion ved passivitet, prisfastsættelse af mellemkommunal refusion, mellemkommunal refusion for plejevederlag, adgang til at indhente oplysninger i forbindelse med refusionspligten og behandling af praksisundersøgelser på møde)

§ 1

I lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, jf. lovbekendtgørelse nr. 847 af 8. september 2005, foretages følgende ændringer:

1. I § 9 indsættes efter stk. 6:

»Stk. 7. Opstår der uenighed mellem to eller flere kommuner, om hvilken kommune der er en persons opholdskommune, må den af de uenige kommuner, som personen har eller senest har haft folkerasteradresse i, fungere som opholdskommune, indtil det er afklaret, hvilken kommune der er rette opholdskommune, evt. gennem anke. Når rette opholdskommune er blevet bestemt, og den fungerende opholdskommune ikke er personens opholdskommune, yder opholdskommunen refusion for den fungerende opholdskommunes udgifter i den periode, hvor uenigheden har bestået. Refusionen beregnes som refusion efter § 9 c, stk. 1.«

2. § 9 b affattes således:

»§ 9 b. En person, som opholder sig midlertidigt uden for opholdskommunen, har ret til personlig og praktisk hjælp efter § 71 i lov om social service i den kommune, hvor personen midlertidigt opholder sig, når personen forud for det midlertidige ophold er blevet bevilget personlig og praktisk hjælp i opholdskommunen.

Stk. 2. Plejevederlag og hjælp til sygeplejeartikler og lignende, jf. § 105 og 107 i lov om social service, udbetales af den kommune, hvori plejeforholdet finder sted.

Stk. 3. En ægtefælle eller et barn, som opholder sig uden for opholdskommunen, jf. § 9, stk. 3, og § 9 a, stk. 2, har ret til nødvendig hjælp, uanset at opholdet ikke er midlertidigt. Hjælpen gives af den kommune, hvor familiemedlemmet aktuelt har ophold.«

3. § 9 c affattes således:

»§ 9 c. Opholdskommunen har ret til at få dækket sin andel af udgifterne til hjælp efter lov om social service, lov om aktiv socialpolitik, lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, lov om individuel boligstøtte, § 52, stk. 1, i lov om social pension og § 50, stk. 1, i lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v. fra den tidligere opholdskommune, når betingelserne i stk. 2-5 er opfyldt.

Stk. 2. Opholdskommunen har ret til refusion efter stk. 1, når den tidligere kommune eller anden offentlig myndighed har medvirket til, at en person får ophold i

- 1) boformer efter §§ 91-94 og § 140 i lov om social service,
- 2) boliger efter § 115, stk. 4, jf. § 105, stk. 2, i lov om almene boliger m.v.,
- 3) institutioner under sygehusvæsenet,
- 4) institutioner under Kriminalforsorgen,
- 5) boliger, boformer m.v., der træder i stedet for og kan sidestilles med boformer m.v. under nr. 1-4, eller
- 6) anbringelsessteder for børn og unge efter §§ 49 og 51 i lov om social service.

Stk. 3. Når opholdskommunen har ret til refusion efter stk. 2, nr. 6, fortsætter denne ret til refusion, hvis der iværksættes foranstaltninger efter § 62 a, stk. 3, i lov om social service.

Stk. 4. Opholdskommunen har ret til refusion efter stk. 1, når en person er flyttet til et tilsvarende tilbud i en anden kommune eller amtskommune efter

- 1) § 92, stk. 3, og § 140 i lov om social service eller
- 2) § 58 a i lov om almene boliger samt støttede private andelsboliger.

Stk. 5. Opholdskommunen har ret til refusion efter stk. 1, når en person får ophold i et tilbud som nævnt i stk. 2-4, og den tidligere opholdskommune var bekendt med de forhold, der begrunder tilbuddet, og det var åbenbart, at der måtte gribes ind. En opholdskommune har ligeledes ret til refusion efter stk. 1, når et barn eller en ung får ophold i et anbringelsessted, jf. §§ 49 og 51, som følge af en tidligere opholdskommunes beslutning om hjemgivelse, når det er åbenbart, at beslutningen om hjemgivelse var ubegrundet.

Stk. 6. Opholdskommunen refunderer udgifter til personlig og praktisk hjælp efter § 71 i lov om social service under en persons midlertidige ophold i en anden kommune, jf. § 9 b, stk. 1. Endvidere refunderer opholdskommunen udgifter til plejevederlag og hjælp til sygeplejeartikler og lignende, jf. §§ 105 og 107 i lov om social service, under en persons ophold i en anden kommune, jf. § 9 b, stk. 2.

Stk. 7. Opholdskommunens udgifter til førtidspension efter kapitel 3 og § 52, stk. 1, i lov om social pension, refunderes af den kommune, der var pensionistens opholdskommune på tilkendelsestidspunktet, i op til 6 år fra det tidspunkt, hvor pensionisten blev tilkendt førtidspensionen. Refusion efter stk. 2, 4 og 5 udskyder retten til refusion efter 1. pkt.

Stk. 8. De udgifter som opholdskommunen kan få dækket efter stk. 2-5, inkluderer opholdskommunens udgifter til servicearealer.

Stk. 9. Retten til refusion efter stk. 2, 4 og 5 består så længe borgeren har bopæl i det pågældende botilbud eller et tilsvarende botilbud. En tidligere opholdskommunes pligt til at yde refusion i anledning af en borgers ophold i en institution efter servicelovens § 94 består dog, indtil borgeren har erhvervet ny opholdskommune.

Stk. 10. Kommuner kan uden for de tilfælde, der er nævnt i stk. 2-5 indbyrdes aftale, at en tidligere opholdskommune fortsat afholder udgifter til hjælp efter de love, der er nævnt i stk. 1. Det fastsættes i aftalen, hvor længe den skal gælde.

Stk. 11. Krav mod en tidligere opholdskommune efter stk. 2-7 skal rejses senest 3 år efter, at hjælpen er ydet.«

4. § 11 c, stk. 1, affattes således:

»§ 11 c. Hvis det er nødvendigt for sagens behandling, kan kravet om samtykke efter § 11 a, stk. 1 og 3, fraviges i sager om

- 1) særlig støtte til børn og unge efter kapitel 8 i lov om social service, hvor myndighederne kan påbegynde en sag eller træffe afgørelse uden forældrenes samtykke, samt i forbindelse med undersøgelser efter § 38 i lov om social service,
- 2) førtidspension, hvor myndigheden kan påbegynde en sag eller træffe afgørelse i en sag, uden af den pågældende person selv har rettet henvendelse herom, jf. § 17, stk. 2, i lov om social pension,
- 3) frakendelse af førtidspension, jf. § 44, stk. 1, i lov om social pension, og frakendelse eller overflytning til anden pension, jf. § 44, stk. 1, i lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v.,
- 4) tilbagebetaling af sociale ydelser og
- 5) mellemkommunal refusion, jf. § 9 c, således at betalingskommunen kan indhente følgende oplysninger, vedrørende den borger der ydes refusion for: Cpr-nummer, hjemmel til udgiften, udgiftens elementer og antal af enheder .«

5. Efter § 79 indsættes:

»§ 79 a. Kommunalbestyrelsen og amtsrådet behandler Ankestyrelsens og de sociale nævns undersøgelser af kommunens eller amtskommunens praksis på et møde.«

6. I § 11 a, stk. 3, § 47, stk. 2, § 50, stk. 1, § 62, § 71, stk. 1 og 3, samt i overskriften til kapitel 9 ændres: »Den Sociale Ankestyrelse « til »Ankestyrelsen«

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 2006.

Stk. 2. Refusion efter § 9 c, stk. 5, omfatter refusion for foranstaltninger iværksat 1. januar 2006 eller senere.

Stk. 3. Refusion efter § 9 c, stk. 6, omfatter refusion for udgifter til plejevederlag mv. udbetalt 1. januar 2006 eller senere.

Stk. 4. Beregningsreglen i § 9, stk. 8, anvendes på krav vedrørende ydelser leveret 1. januar 2006 eller senere.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Forslagets indhold og formål

Forslagets indhold og formål

Formålet med lovforslaget er at præcisere ansvarsfordelingen mellem kommunerne i de tilfælde, hvor der opstår spørgsmål i forhold til de gældende opholdskommuneregler. Lovforslaget synliggør desuden det kommunalpolitiske og amtskommunale ansvar for at følge op på klageinstansernes praksisundersøgelser på det sociale område.

Hensigten med at præcisere forskellige aspekter af ansvarsfordelingen i forhold til reglerne om handlepligt og mellemkommunal refusion er i sidste ende til gavn for borgerens retssikkerhed. Gennemskelige og klare og sammenhængende regler på området forebygger at borgeren bliver kastebold mellem to kommuner, pga. en u hensigtsmæssig praksis. Ligeledes vil lovforslagets element om praksisundersøgelser være et skridt i retningen mod at understrege kommunalbestyrelsernes og amtsrådenes ansvar for at implementere retssikkerhed i kommuner og amtskommuner.

Baggrunden for ændringerne

Hovedreglen på det sociale område er, at det er den kommune, som handler i forhold til borgeren, som også skal betale for regningen. Reglerne om mellemkommunal refusion er en undtagelse til denne hovedregel, således at det er borgerens oprindelige hjemkommune, der betaler for foranstaltninger, der gives i en anden kommune. Reglerne sikrer, at borgeren bliver garanteret den bedste sociale indsats uanset i hvilken kommune, indsatsen kan gives.

Reglerne blev oprindeligt indført for at begrænse kommunernes incitament til ”eksport” af sociale problemer ved at sende borgere, der medførte store økonomiske udgifter til social hjælp til andre kommuner. Reglerne modvirker også, at borgerne visiteres til foranstaltninger alene fordi foranstaltningen befinder sig i en anden kommune.

Socialministeriet er løbende blevet gjort opmærksomt på situationer, hvor borgerne på grund af uklarheder i ansvarsfordelingen mellem kommunerne risikerer at komme i klemme, fordi de gældende regler ikke i tilstrækkelig grad tager højde for de pågældende situationer eller fordi situationens specielle karakter gør reglerne u hensigtsmæssige.

Socialministeriet er ligeledes i sin løbende indsats for at forbedre restsikkerheden for borgeren blevet opmærksom på, at de praksisundersøgelser, der bliver udarbejdet på området, sjældent medfører, at kommunalbestyrelsen forholder sig til undersøgelserne i de tilfælde, hvor der er u hensigtsmæssigheder i forhold til kommunens administration af loven.

Lovforslaget består af 7 delelementer:

1. En sikring af borgerens retssikkerhed ved at fastlægge, hvilken kommune, som skal træffe afgørelse, hvis to kommuner er uenige om handleforpligtelsen.
2. En genindførelse af en retstilstand, hvor kommuner, der udviser passivitet i forhold til handleforpligtelse, kommer til at hæfte for betalingen, hvis den burde have iværksat foranstaltninger selv, men en anden kommunen har ydet hjælpeforanstaltningen.
3. En sikring af, at kommunerne med forsorgshjem ikke belastet økonomisk, fordi betalingsforpligtelsen for forsorgshjemmenes borgere efter praksis i visse tilfælde overgår til den kommune, hvor forsorgshjemmet er beliggende.

4. En harmonisering af reglerne om adgang til refusion fra for plejeverderlag til pasning af døende med retstilstanden i forhold til midlertidig hjemmehjælp, således at den kommune, hvor borgeren normalt bor, skal betale for pasning, der finder sted i en midlertidig kommune.
5. En ændring af praksis, således der kan gives der i opgørelsen om refusion mellem to kommuner indgår udgifter til servicearealer. Servicearealer er nærmere beskrevet i bemærkningerne til lovforslagets enkelte bestemmelser.
6. En øget gennemsigtighed i betalingsforpligtelsen mellem to kommuner i og med, at en betalingskommune kan få visse oplysninger vedrørende den regning, som skal betales.
7. En understregning af det politiske ansvar i forhold til praksis ved at fastsætte krav om, at kommunalbestyrelsen og amtsrådet skal tage stilling til nævnenes og Ankestyrelsens praksisundersøgelser.

De enkelte dele af lovforslaget præciseres nedenfor:

1. Uenighed om handleforpligtelsen

Lovforslaget sikrer borgerens retssikkerhed, ved at præcisere hvilken kommune, som har svaret for at hjælpe borgeren i de tilfælde, hvor to kommuner er uenige om handleforpligtelsen.

Handlekommunereglene sikrer, at der altid kan findes en handlekommune, der kan hjælpe borgeren efter den sociale lovgivning. Lovgivningen tager højde for, at handlekommunen er den kommune, som borgeren har og har tænkt sig at have mest tilknytning til. Reglerne betyder, at der i visse tilfælde skal foretages et skøn for at fastlægge hvilken kommune, der har handleforpligtelsen. Dermed opstår der risiko for, at kommunerne ikke i alle tilfælde er enige om, hvilken kommune der skal handle i forhold til en konkret borger. Selv om det sjældent sker, er det til stor gene for borgeren i de tilfælde, hvor to kommuner ikke kan blive enige om, hvem der skal tage vare på borgerens sag. Borgeren risikerer at blive kastebold mellem flere kommuner, og må i værste fald måtte vente på, at ankeinstansen træffer afgørelse om ansvarsfordelingen.

Det har været overvejet, om det ville være mere hensigtsmæssigt at fastsætte mere objektive regler for afgørelsen af handlekommuneforpligtelsen. Det vil imidlertid i mange tilfælde medføre, at borgeren får en handlekommune et sted, hvor borgeren ikke har nogen tilknytning og— heller ikke ønsker at være tilknyttet.

Lovforslaget ændrer således ikke på de gældende regler om, hvilken kommune der har handlepligten, men tilføjer en bestemmelse om, hvilken kommune, der skal handle i forhold til borgeren, når kommunerne ikke kan blive enige. Kommunerne kan således fortsætte deres uenighed om handleforpligtelsen sideløbende med, at borgeren kan få den hjælp der er behov for. Når kommunernes uenighed er afgjort og det er fastlagt hvilken kommune, der efter reglerne har handleforpligtelsen, fx efter en nævnsafgørelse, er det denne kommune, som fremover skal handle i forhold til borgeren.

2. En genindførelse af en retstilstand, hvor den tidligere hjemkommune betaler ved passivitet

Lovforslaget understreger kommunernes ansvar for at hjælpe de borgere, der har behov for hjælp. En kommune, der ved passivitet har undladt at hjælpe en borger, bør fortsat være økonomisk ansvarlig for hjælpen, hvis en ny kommune i stedet træder til med hjælpen.

Frem til 2003 var det forudsat af Ankestyrelsen og de sociale nævn, at der efter retssikkerhedslovens § 9 c kunne tilkendes en kommune refusion, hvis en tidligere opholdskommune bevidst havde undladt at handle i forhold til en borger, og borgeren senere havde taget ophold i en kommune, som havde iværksat de nødvendige foranstaltninger. Ankestyrelsen har ganske vist aldrig truffet en afgørelse, hvor en kommune blev refusionspligtig på grund af bevidst undladelse, men dette skyldes at der ikke i sagerne har været tilstrækkelig bevis for "ond tro".

Højesteret afsagde i 2003 dom i en sag, hvor påstanden havde været refusion med henvisning til passivitet i forhold til en familie med flere børn, der på et tidligt tidspunkt burde have været anbragt udenfor hjemmet. Højesteret fandt i sagen, at der ikke kunne tilkendes refusion til opholdskommunen, idet forholdet savnede hjemmel i retssikkerhedsloven.

Lovforslaget skaber hjemmel til, at der kan blive refusionspligt for en kommune, når det er åbenbart, at der kræves handling og det er åbenbart, at den omhandlede kommune vidste dette. Hermed genindføres den retstilstand, som var fastlagt indtil højesteretsdommen i 2003. Det er således ikke tanken, at bestemmelsen skal give en videre adgang til refusion, end forudsat frem til 2003.

3. Betalingsforpligtelsen for hjemløse og "farende svende" opretholdes indtil de har fået en anden opholdskommune

Lovforslaget retter op på en række ulemper ved den nugældende lovgivning, således at der finder en mere retfærdig fordeling sted mellem kommunerne i forhold til betaling for udgifter til borgere på forsorghjem.

Kommuner med forsorghjem har i dag ret til refusion fra en tidligere opholdskommune, når en borger ankommer til kommunen for at få ophold på forsorghjem mv. Der er for så vidt angår forsorghjem mv. det specielle i forhold til de andre opholdssteder, botilbud mv. som er nævnt i § 9 c, stk. 2, at beboere på forsorghjem mv. ikke visiteres fra en kommune. De er selvvisiterende. Derfor har en tidligere kommune ikke medvirket ved borgerens flytning til et forsorghjem mv. Problemet for de kommuner som huser forsorghjem mv. er, at det ikke altid efter gældende praksis er muligt at fastslå, hvilken kommune der er den tidligere opholdskommune.

Principielt kan der for alle borgere udpeges en opholdskommune på et givent tidspunkt. Problemet er, at det for forsorghjemmenes brugerreds kan være vanskeligt efterfølgende at fastslå den faktiske færden. Det betyder, at der af bevismæssige årsager ikke kan findes en tidligere opholdskommune, som regningen skal sendes til. Praksis viser, at de sociale nævn har været meget tilbageholdende med at udpege en kommune som opholdskommune, hvis ikke borgeren har været i kontakt med denne kommune i den pågældende periode.

Praksis har desuden slået fast, at en betalingskommune for en borger på et forsorghjem bliver frigjort for sin refusionsforpligtelse, når borgeren har forladt forsorghjemmet og klaret sig selv i en vis periode.

For de kommuner som huser forsorghjem mv., er problemet ikke kun, at der ikke er en tidligere opholdskommune at sende regningen til. Problemet er også, at forsorghjemskommunen risikerer at være seneste opholdskommune og altså betalingskommune for borgeren for fremtiden.

Lovforslaget tager sigte på, at der for alle borgere, som dukker op på et forsorghjem mv., skal kunne findes en tidligere opholdskommune og dermed betalingskommune. Det betyder, at en tidligere opholdskommune ikke bliver frigjort for sin betalingsforpligtelse ved at en borger har klaret sig selv i en periode, hvis ikke der i denne periode er etableret en ny opholdskommune.

4. Borgerens hjemkommune betaler for plejevederlag til pasning af døende, der gives midlertidigt i en anden kommune

I forbindelse med lovforslaget om plejevederlag blev forholdet vedrørende udbetaling af plejevederlag sammenlignet med forholdet vedrørende ydelse af hjemmehjælp under midlertidige ophold uden for opholdskommunen. Der bør derfor så vidt muligt være harmoni mellem de to regelsæt med hensyn til betalingsforpligtelsen.

Plejevederlag til pasning af døende udbetales efter praksis, af den kommune, hvor plejen finder sted. Det er ikke i alle tilfælde den plejekrævendes opholdskommune, da plejen kan finde sted i plejerens opholdskommune. Når plejen finder sted i en anden kommune end den kommune, hvor den plejekrævende har opholdskommune svarer dette til forholdet for personlig og praktisk hjælp under midlertidige ophold uden for opholdskommunen (sommerhusreglen). For personlig og praktisk hjælp havde der dannet sig en praksis, hvorefter hjemmehjælpen blev ydet af den kommune, hvor det midlertidige ophold fandt sted. Hjemlen til mellemkommunal refusion for udgiften blev indført ved et lovforslag fremsat i efteråret 2004.

Lovforslaget skaber harmoni og en ensartet praksis i forholdet mellem personlig og praktisk hjælp og plejevederlag.

5. En ændring af praksis, således at der i opgørelsen om refusion mellem to kommuner kan medtages udgiften til servicearealer

Lovforslaget retter op på en uhensigtsmæssig praksis, hvorefter udgifter til dækning af servicearealer ikke kan refunderes, selv om de omhandlede lokaler er en sædvanlig og ofte nødvendig del af ydelse som borgeren modtager.

Kommunerne skal selv foretage en beregning af de refusionspligtige udgifter. Ankestyrelsen har løbende haft anledning til at tage stilling til, hvilke udgiftsposter der måtte medregnes og dermed fastlagt nogle principper for beregningen. Efter praksis kan udgiften til servicearealer ikke medtages ved beregningen. Denne mulighed indføres nu med lovforslaget.

6. En øget gennemsigtighed i betalingsforpligtelsen mellem to kommuner i og med, at en betalingskommune kan få visse oplysninger vedrørende den regning, som skal betales.

De gældende regler tager ikke højde for, at der i forhold til administrationen af mellemkommunal refusion kan være behov for gennemsigtighed på en sådan måde, at betalingskommunen kan sikre sig, at udgifterne ikke løber løbsk og at borgeren får den hjælp, som borgeren har brug for. Dette bliver der med lovforslaget rettet op på.

Indhentelse af oplysninger til brug for behandling af sager efter den sociale lovgivning forudsætter, med meget få undtagelser, et samtykke fra den, som oplysningerne omhandler. Samtykkekravet udgør en stramning i forhold til persondatalovens regler om indhentelse af oplysninger. Baggrunden for stramningen er et ønske om at sikre respekt for oplysninger om borgernes meget private og personlige forhold. Et ubetinget samtykkekrav er ubetænkeligt i de tilfælde, hvor borgeren selv ansøger om en ydelse, og hvor myndighedens behandling af ansøgningen forudsætter indhentelse af oplysninger. I de sagstyper, hvor det ikke er hensigtsmæssigt, at borgeren selv afgør hvilke oplysninger, der skal indhentes, fx anbringelsessager, er der skabt hjemmel til, at oplysninger kan indhentes uden samtykke.

Kommunerne har overfor Socialministeriet påpeget, at der er et problem i, at de kommuner som er betalingskommuner overfor en borger i en anden kommune ikke har mulighed for at indhente oplysninger om borgeren og grundlaget for betalingen. Principielt må kommunen kun indhente det cpr-nummer som betalingen vedrører og det beløb, som skal betales. Det kan synes urimeligt at forlange at kommunerne skal betale for sociale ydelser til en borger uden at vide hvad pengene går til. Kommunerne må naturligvis ikke modtage personfølsomme oplysninger om borgere i andre kommuner, blot for at stille deres nysgerrighed.

Den betalende kommune kan for eksempel have behov for flere oplysninger af følgende årsager:

- Hvis forholdene for den pågældende borger ændrer sig meget, kan det betyde, at betalingskommunens forpligtelser ophører.
- Nærmere oplysninger om udgiftens oprindelse kan udgøre en kontrolforanstaltning i forhold til om kravet opgøres korrekt og om der kun medtages elementer som må medtages mv.
- Kravets sammensætning kan sige noget om prognosen for krav de kommende år.

Det må således konstateres, at kommunerne kan have en begrundet og kvalificeret interesse i at få oplysninger, ikke så meget om borgeren men om kravet, om end det selvfølgelig har en nær sammenhæng. På denne baggrund giver lovforslaget mulighed for indhentning af oplysninger om kravet i begrænset omfang.

7. En understregning af det politiske ansvar i forhold til praksis ved at fastsætte krav om, at kommunalbestyrelsen og amtsrådet skal tage stilling til nævnenes og Ankestyrelsens praksisundersøgelser.

De sociale nævn og Ankestyrelsen har efter lovgivningen mulighed for at udarbejde undersøgelser om kommunernes praksis. Socialministeriet har dog erfaret, at undersøgelserne ikke altid kommer til kommunalbestyrelsernes kundskab. Da det i sidste ende er kommunalbestyrelsernes ansvar at sikre overholdelsen af gældende lovgivning, bør det sikres i lovgivningen, at kommunalbestyrelserne skal have forelagt undersøgelserne, således at de får kendskab til eventuelle uregelmæssigheder i administrations i praksis.

Det foreslås derfor, at der indsættes en ny bestemmelse i retssikkerhedslovens kapitel om koordinering af praksis, hvorefter henholdsvis kommunalbestyrelsen og amtsrådet er forpligtet til at behandle klageinstanserne undersøgelser af kommunens eller amtskommunens egen praksis på et møde. Forslaget omfatter de undersøgelser, som foretages i kommunen eller amtskommunen af de sociale nævn og Ankestyrelsen.

Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige og private

Udgifter til behandling af sager om uenighed mellem kommuner om refusionskrav ved uenighed om handleforpligtelsen, jf. § 9, stk. 7.

Erhvervsmæssige og miljømæssige konsekvenser

Forslaget har ikke erhvervsmæssige og miljømæssige konsekvenser.

Forholdet til EU-retten

Forslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

Ligestillingsmæssige konsekvenser

Forslaget indeholder ikke ligestillingsmæssige aspekter.

Høring

Forslaget er sendt til høring i Ankestyrelsen, Den Sociale Sikringsstyrelse, Styrelsen for Social Service, Statsamtmandsforeningen, Foreningen af statsamtsjurister, Datatilsynet, Amtsrådsforeningen, Kommunernes Landsforening, Kommunernes Revision, Dansk socialrådgiverforening, De Samvirkende Invalideorganisationer, Landsforeningen Ældre Sagen, Det Centrale Handicapråd, Ældremobiliseringen, KMD, Socialchefforeningen, Københavns Kommune, Frederiksberg Kommune, Rigsrevisionen.

Lovforslagets konsekvenser i hovedtræk

	Positive konsekvenser/mindre udgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	Ingen	Refusion for udgifter til en fungerende handlekommune – udgifter til klagebehandling.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Forslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	
Ligestillingsmæssige konsekvenser	Forslaget indeholder ikke ligestillingsmæssige aspekter.	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Om § 9, stk. 7

Der henvises til de almindelige bemærkninger.

Fastlæggelsen af hvilken kommune der har handlepligten sker, efter de gældende regler, ud fra en konkret vurdering af, hvor den pågældende borger (sædvanligvis) opholder sig. Denne bestemmelse ændres ikke, og det er således fortsat en konkret vurdering, der endeligt afgør hvilken kommune, der er handlekommune.

Med lovforslaget suppleres reglerne om fastlæggelse af handlekommune med en bestemmelse, der kun finder anvendelse, når to eller flere kommuner ikke på grundlag af de almindelige handlekommuneregler kan blive enige om handleforpligtelsen. Denne supplerende handlekommuneregulering sikrer borgeren imod, at der opstår en situation, hvor ingen kommune anser sig som handlekommune. Det fastlægges nemlig, hvilken kommune der skal fungere som handlekommune, indtil handlekommuneproblemet er løst – eventuelt ved en ankeafgørelse.

Med to handlekommunekriterier, om end det ene vedrører fastlæggelsen af hvem der skal fungere som handlekommune, opstår der risiko for, at begge kommuner påtager sig handlekommuneforpligtelsen overfor den samme borger. I den forbindelse er det vigtigt, at kommunerne er enige om, at de er uenige, således at det aftales, at der handles i henhold til bestemmelserne om fungerende handlekommune.

Såfremt handlekommunen ikke er den kommune, som under uenigheden har handlet i forhold til borgeren, overgår handleforpligtelsen således. Derudover overgår også forpligtelsen til at betale for den hjælp der iværksættes i forhold til borgeren og der skal ydes refusion for alle udgifter den fungerende handlekommune har haft under uenigheden.

Lovforslaget vil derfor ikke give kommunerne et incitament til ikke at påtage sig handleforpligtelsen. Det er nemlig sådan, at den kommune som ender med handleforpligtelsen også ender med regningen for de foranstaltninger som er iværksat af en anden kommune og altså uden at handlekommunen har haft indflydelse på indsatsen.

Der udpeges en fungerende handlekommune mens de uenige kommuner får klarlagt deres forpligtelser. Den fungerende kommune vælges ud fra et objektivt kriterium – folkeregisteradressen. Hvis den uheldige borger har haft folkeregisteradresse i en af de uenige kommuner, bliver det den kommune, som borgeren senest har haft folkeregisteradresse i, som er fungerende handlekommune. Har borgeren aldrig haft folkeregisteradresse i de uenige kommuner, er det den kommune som borgeren aktuelt er folkeregistertilmeldt, som er borgerens handlekommune. Det kan i princippet være en kommune der ligger langt borte, men hensynet til et objektivt kriterium for udvælgelsen af fungerende kommune vejer tungt. Endvidere vil den fungerende handlekommune formodes kun at være aktuel i en kortere periode.

Om § 9 b, stk. 2

Plejevederlag udbetales til den, der plejer den døende af den kommune, hvori plejen finder sted. Når dette ikke er den døendes opholdskommune, fx hvor den døende har taget ophold hos plejeren i dennes kommune, og den døende har bevaret sin bopæl mv. i sin opholdskommune, skaber lovforslaget hjemmel til, at den døendes opholdskommune skal yde refusion til plejerens opholdskommune. Udbetalingen af plejevederlag af den kommune hvor plejen finder sted udgør en undtagelse til de almindelige opholdskommuneregler. Det er således kun plejevederlaget, som skal udbetales af denne kommune, mens hjælpemidler mv. fortsat, som udgangspunkt, skal stilles til rådighed af den døendes opholdskommune.

Når der er refusion for plejevederlaget, omfatter refusion også udgiften til sygeplejeartikler og lignende, jf. § 107 i lov omsocial service.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger.

Om § 9 c, stk. 5

Lovforslaget medfører ingen ændring i, at det fortsat vil kræve et sikkert bevis for 1) at der er en situation, der kræver handling, og 2) at den tidligere kommune var klar over dette.

Den forholdsvis snævre adgang til refusion i de omhandlede tilfælde skyldes, at refusionen i disse tilfælde nærmere har karakter af en erstatning. Derfor er det ønsket, at refusionen kun kommer til anvendelse i de tilfælde, hvor det er klokkeklart at en kommune har opført sig forkert.

Typetilfældet er en familie med truede børn, hvor den tidligere kommune burde have iværksat en anbringelse, inden familien flyttede fra kommunen. Men der kan også tænkes at være andre situationer – fx i forhold til personer med vidtgående handicaps, hvor en kommune ikke iværksætter de nødvendige foranstaltninger, og hvor personen så på eget initiativ flytter til en anden kommune.

Man skal være opmærksom på, at refusion for undladelsen af at iværksætte de nødvendige foranstaltninger ikke kun er til gavn for de kommuner som uretmæssigt overtager en social udgift. Refusionsadgangen antages at have en vis præventiv virkning i forhold til flegmatiske kommuner, som derfor ventes at iværksætte den nødvendige foranstaltning i rette tid. En kommune som forholder sig passiv i forhold til et presserende problem skal i øvrigt som hidtil indbringes for det kommunale tilsyn.

Det er iværksættelsen af de foranstaltninger, som er nævnt i § 9 c, stk. 2 - 4, som skal kunne udløse refusion efter den foreslåede bestemmelse fra en tidligere opholdskommune. Betingelsen er ikke, at den tidligere opholdskommune eller anden offentlig myndighed har medvirket ved opholdet. Betingelsen er, at behovet for foranstaltningen også var til stede inden flytningen, og at den tidligere kommune var klar over dette behov, men alligevel undlod at iværksætte foranstaltningen.

Bestemmelsen stiller store bevismæssige krav. Både for så vidt angår at behovet var til stede, og at den tidligere kommune var bekendt med dette behov.

Når bestemmelsen anvendes i forhold til anbringelsen af børn, vil den kommune som træffer afgørelse om anbringelse og får krav på refusion efter retssikkerhedslovens § 9 c, stk. 5, blive barnets selvstændige handlekommune efter retssikkerhedslovens § 9 a, stk. 4.

Der fastsættes endvidere adgang til refusion, når behovet for en anbringelse skyldes, at den tidligere opholdskommune har truffet afgørelse om hjemgivelse af et barn, og det var åbenbart, at foranstaltningen skulle have fortsat.

Bestemmelsen har til hensigt at fjerne incitamentet for kommunen til at hjemgive et barn, når hjemgivelsen ikke er begrundet i barnets forhold. Børn får selvstændig opholdskommune, når de anbringes udenfor hjemmet. Det betyder, at den kommune som træffer afgørelse om en anbringelse har handle- og betalingspligt overfor barnet, så længe anbringelsen varer. Hvis forældremyndighedsindehaveren i mellemtiden er flyttet til en ny kommune vil en hjemgivelse medføre, at forældremyndighedsindehaverens kommune bliver barnets nye opholdskommune. Da det således er denne nye opholdskommune, som i givet fald skal træffe afgørelse om foranstaltninger – og betale for dem –, kan det give et anbragt barns selvstændige handlekommune et incitament til at hjemgive barnet i vel god tid.

I sager om for tidlig hjemgivelse vil det ligeledes være et krav, at anbringelsesgrundlaget fortsat er til stede samt at dette er åbenbart.

Om § 9 c, stk. 8

Beregningen af den mellemkommunale refusion har ikke hidtil hvilet på lovregler, men Ankestyrelsen har haft anledning til at tage stilling til visse dele af beregningen. Lovforslaget ændrer ikke denne praksis, bortset fra at lovforslaget indfører adgang til, at der nu kan medtages udgifter til servicearealer ved beregningen af den mellemkommunale refusion.

Servicearealer er fx lokaler til:

- genoptræning
- hjemmesygepleje

- personalets vagtstue
- køkken
- cafeteria
- kiosk
- fodpleje
- frisør

Der er typisk tale om funktioner, der normalt ikke foregår i en bolig, men i en institution eller i en klinik.

Om § 9 c, stk. 9

Det er hensigten med lovforslaget, at kommuner som har forsorgshjem mv. skal have mulighed for at få refusion efter § 9 c.

Det skal bemærkes, at i de situationer, hvor en borger efter et ophold på et forsorgshjem tager ophold i den kommune, hvor forsorgshjemmet ligger. I denne situation er forsorgshjemskommunen således blevet ny opholdskommune.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger.

Om § 11 c, stk. 1, nr.4

Lovforslaget indeholder en undtagelse til princippet om, at indhentelse af oplysninger til behandling af sociale sager kræver samtykke. Det er således fastsat, at en kommune, som yder mellemkommunal refusion til en anden kommune kan indhente visse oplysninger om refusionskravet. En betalingskommune kan kræve oplyst, efter hvilke hjemler, der er ydet hjælp til den pågældende borger, hvilke elementer, der indgår i beregningen, hvor mange enheder og enhedspriserne der indgår.

Det skal således ikke fremgå, hvilket specifikt botilbud/ opholdssted den pågældende borger bor på, men hvilken hjemmel der er for opholdet. Ligeledes skal det ikke oplyses, hvad grundlaget for hjælpen er – altså hvilke forhold hos borgeren der begrundes hjælpen og eventuelle ændringer i behov. Det skal oplyses, hvilke beregninger der ligger til grund for kravet – herunder hvilke delelementer der er medtaget. Hvis borgeren modtager personlig og praktisk hjælp mv., kan betalingskommunen forlange at blive gjort bekendt med, hvor mange timer der bevilges, og hvilken beregning der ligger til grund for prisen på en times hjælp.

Om § 79

Der henvises til de almindelige bemærkninger.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lovgivning

Gældende formulering

Lovforslaget § 1

I lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, jf. lovbe-
kendtgørelse nr. 847 af 8. september
2004, foretages følgende ændringer:

§ 9. Opholdskommunen har pligt til at yde hjælp, jf. dog § 9 a, stk. 4.

Stk. 2. En person har opholdskommune, hvor personen har sin bopæl eller sædvanligvis opholder sig, jf. dog § 9 b, stk. 2.

Stk. 3. Ægtefæller har opholdskommune, hvor den fælles bopæl er.

Stk. 4. Socialministeren fastsætter regler om opholdskommune for personer, som opholder sig eller har fast bopæl i udlandet.

Stk. 5. Beskæftigelsesministeren fastsætter regler om, hvilken kommune der har handleforpligtelsen i sager efter lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel.

Stk. 6. Opholdskommunen kan, når der er særlige grunde til det, indgå aftale med en tidligere opholdskommune om, at denne fortsat har forpligtelsen til at yde hjælp. En sådan aftale er betinget af samtykke fra den, som modtager hjælpen.

1. I § 9 indsættes efter stk. 6:

»*Stk. 7.* Opstår der uenighed mellem to eller flere kommuner om, hvilken kommune der er en persons opholdskommune, må den af de uenige kommuner, som personen har eller senest har haft folkeregisteradresse i, fungere som opholdskommune, indtil det er afklaret, hvilken kommune der er rette opholdskommune, evt., gennem anke. Når rette opholdskommune er blevet bestemt, og den fungerende opholdskommune ikke er personens opholdskommune, yder opholdskommunen refusion for den fungerende opholdskommunes udgifter i den periode, hvor uenigheden har bestået. Refusionen beregnes som refusion efter § 9 c, stk. 1.«

§ 9 b. En person, som opholder sig midlertidigt uden for opholdskommunen, har ret til personlig og praktisk hjælp efter § 71 i lov om social service i den kommune, hvor personen midlertidigt opholder sig, når personen frem-

2. § 9 b affattes således:

»**§ 9 b.** En person, som opholder sig midlertidigt uden for opholdskommunen, har ret til personlig og praktisk

tidigt opholder sig, når personen forud for det midlertidige ophold er blevet bevilget personlig og praktisk hjælp i opholdskommunen.

Stk. 2. En ægtefælle eller et barn, som opholder sig uden for opholdskommunen, jf. § 9, stk. 3, og § 9 a, stk. 2, har ret til nødvendig hjælp, uanset at opholdet ikke er midlertidigt. Hjælpen gives af den kommune, hvor familie-medlemmet aktuelt har ophold.

§ 9 c. Opholdskommunen har ret til at få dækket sin andel af udgifterne til hjælp efter lov om social service, lov om aktiv socialpolitik, lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, lov om individuel boligstøtte, § 52, stk. 1, i lov om social pension og § 50, stk. 1, i lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v. fra den tidligere opholdskommune, når betingelserne i stk. 2-4 er opfyldt.

Stk. 2. Opholdskommunen har ret til refusion efter stk. 1, når den tidligere kommune eller anden offentlig myndighed har medvirket til, at en person får ophold i

- 1) boformer efter §§ 91-94 og § 140 i lov om social service,
- 2) boliger efter § 115, stk. 4, jf. § 105, stk. 2, i lov om almene boliger samt støttede private andelsboliger,
- 3) institutioner under sygehusvæsenet,
- 4) institutioner under Kriminalforsorgen,
- 5) boliger, boformer m.v., der træder i stedet for og kan sidestilles med boformer m.v. under nr. 1-4, eller
- 6) anbringelsessteder for børn og unge efter §§ 49 og 51, jf. § 62 a i lov

hjælp efter § 71 i lov om social service i den kommune, hvor personen midlertidigt opholder sig, når personen forud for det midlertidige ophold er blevet bevilget personlig og praktisk hjælp i opholdskommunen.

Stk. 2. Plejevederlag og hjælp til sygeplejeartikler og lignende, jf. § 105 og 107 i lov om social service, udbetales af den kommune, hvori plejeforholdet finder sted.

Stk. 3. En ægtefælle eller et barn, som opholder sig uden for opholdskommunen, jf. § 9, stk. 3, og § 9 a, stk. 2, har ret til nødvendig hjælp, uanset at opholdet ikke er midlertidigt. Hjælpen gives af den kommune, hvor familie-medlemmet aktuelt har ophold.«

3. § 9 c affattes således:

»**§ 9 c.** Opholdskommunen har ret til at få dækket sin andel af udgifterne til hjælp efter lov om social service, lov om aktiv socialpolitik, lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, lov om individuel boligstøtte, § 52, stk. 1, i lov om social pension og § 50, stk. 1, i lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v. fra den tidligere opholdskommune, når betingelserne i stk. 2-5 er opfyldt.

Stk. 2. Opholdskommunen har ret til refusion efter stk. 1, når den tidligere kommune eller anden offentlig myndighed har medvirket til, at en person får ophold i

- 1) boformer efter §§ 91-94 og § 140 i lov om social service,
- 2) boliger efter § 115, stk. 4, jf. § 105, stk. 2, i lov om almene boliger samt støttede private andelsboliger,
- 3) institutioner under sygehusvæsenet,
- 4) institutioner under Kriminalforsorgen,
- 5) boliger, boformer m.v., der træder i stedet for og kan sidestilles med boformer m.v. under nr. 1-4, eller
- 6) anbringelsessteder for børn og unge

om social service.

Stk. 3. Når opholdskommunen har ret til refusion efter stk. 2, nr. 6, fortsætter denne ret til refusion, hvis der iværk-sættes foranstaltninger efter § 62 a, stk. 3, i lov om social service.

Stk. 4. Opholdskommunen har ret til refusion efter stk. 1, når en person er flyttet til et tilsvarende tilbud i en anden kommune eller amtskommune efter

- 1) § 92, stk. 3, og § 140 i lov om social service, eller
- 2) § 58 a i lov om almene boliger samt støttede private andelsboliger.

Stk. 5. Opholdskommunens udgifter til førtidspension efter kapitel 3 og § 52, stk. 1, i lov om social pension, refunderes af den kommune, der var pensionistens opholdskommune på tilkendelsestidspunktet, i op til 6 år fra det tidspunkt, hvor pensionisten blev tilkendt førtidspensionen. Refusion efter stk. 2 og 4 udskyder retten til refusion efter 1. pkt.

Stk. 6. Opholdskommunen refunderer udgifter til personlig og praktisk hjælp efter § 71 i lov om social service under en persons midlertidige ophold i en anden kommune, jf. § 9 b, stk. 1.

Stk. 7. Retten til refusion efter stk. 2, 4 og 5 består så længe borgeren har bopæl i det pågældende botilbud eller et tilsvarende botilbud. En tidligere opholdskommunes pligt til at yde refusion i anledning af en borgers ophold i en institution efter servicelovens § 94 består dog, indtil borgeren har erhvervet ny opholdskommune.

Stk. 8. Kommuner kan uden for de tilfælde, der er nævnt i stk. 2-4 indbyrdes aftale, at en tidligere opholdskommune fortsat afholder udgifter til hjælp efter de love, der er nævnt i stk. 1. Det fastsættes i aftalen, hvor længe den skal gælde.

Stk. 9. Krav mod en tidligere opholdskommune efter stk. 2-6 skal rejses senest 3 år efter, at hjælpen er ydet.

efter §§ 49 og 51 i lov om social service.

Stk. 3. Når opholdskommunen har ret til refusion efter stk. 2, nr. 6, fortsætter denne ret til refusion, hvis der iværk-sættes foranstaltninger efter § 62 a, stk. 3, i lov om social service.

Stk. 4. Opholdskommunen har ret til refusion efter stk. 1, når en person er flyttet til et tilsvarende tilbud i en anden kommune eller amtskommune efter

- 1) § 92, stk. 3, og § 140 i lov om social service eller
- 2) § 58 a i lov om almene boliger m.v.

Stk. 5. Opholdskommunen har ret til refusion efter stk. 1, når en person får ophold i et tilbud som nævnt i stk. 2-4, og den tidligere opholdskommune var bekendt med de forhold, der begrundet tilbuddet, og det var åbenbart, at der måtte gribes ind. En opholdskommune har ligeledes ret til refusion efter stk. 1, når et barn eller en ung får ophold i et anbringelsessted, jf. §§ 49 og 51, som følge af en tidligere opholdskommunes beslutning om hjemgivelse, når det er åbenbart, at beslutningen om hjemgivelse var ubegrundet.

Stk. 6. Opholdskommunen refunderer udgifter til personlig og praktisk hjælp efter § 71 i lov om social service under en persons midlertidige ophold i en anden kommune, jf. § 9 b, stk. 1. Endvidere refunderer opholdskommunen udgifter til plejevederlag og hjælp til sygeplejeartikler og lignende, jf. §§ 105 og 107 i lov om social service, under en persons ophold i en anden kommune, jf. § 9 b, stk. 2.

Stk. 7. Opholdskommunens udgifter til førtidspension efter kapitel 3 og § 52, stk. 1, i lov om social pension, refunderes af den kommune, der var pensionistens opholdskommune på tilkendelsestidspunktet, i op til 6 år fra det tidspunkt, hvor pensionisten blev tilkendt førtidspensionen. Refusion efter stk. 2, 4 og 5 udskyder retten til refusion efter 1. pkt.

Stk. 8. De udgifter som opholdskommunen kan få dækket efter stk. 2-5, inkluderer opholdskommunens udgifter til servicearealer.

Stk. 9. Retten til refusion efter stk. 2, 4 og 5 består så længe borgeren har bopæl i det pågældende botilbud eller et tilsvarende botilbud. En tidligere opholdskommunes pligt til at yde refusion i anledning af en borgers ophold i en institution efter servicelovens § 94 består dog, indtil borgeren har erhvervet ny opholdskommune.

Stk. 10. Kommuner kan uden for de tilfælde, der er nævnt i stk. 2-5 indbyrdes aftale, at en tidligere opholdskommune fortsat afholder udgifter til hjælp efter de love, der er nævnt i stk. 1. Det fastsættes i aftalen, hvor længe den skal gælde.

Stk. 11. Krav mod en tidligere opholdskommune efter stk. 2-7 skal rejses senest 3 år efter, at hjælpen er ydet.«

§ 11 c. Hvis det er nødvendigt for sagens behandling, kan kravet om samtykke efter § 11 a, stk. 1 og 3, fraviges i sager om

- 1) særlig støtte til børn og unge efter kapitel 8 i lov om social service, hvor myndighederne kan påbegynde en sag eller træffe afgørelse uden forældrenes samtykke samt i forbindelse med undersøgelser efter § 38 i lov om social service,
- 2) førtidspension, hvor myndigheden kan påbegynde en sag eller træffe afgørelse i en sag, uden af den pågældende person selv har rettet henvendelse herom, jf. § 17, stk. 2, i lov om social pension,
- 3) frakendelse af førtidspension, jf. § 44, stk. 1, i lov om social pension, og frakendelse eller overflytning til anden pension, jf. § 44, stk. 1, i lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig

4. § 11 c, stk. 1, affattes således:

»**§ 11 c.** Hvis det er nødvendigt for sagens behandling, kan kravet om samtykke efter § 11 a, stk. 1 og 3, fraviges i sager om

- 1) særlig støtte til børn og unge efter kapitel 8 i lov om social service, hvor myndighederne kan påbegynde en sag eller træffe afgørelse uden forældrenes samtykke, samt i forbindelse med undersøgelser efter § 38 i lov om social service,
- 2) førtidspension, hvor myndigheden kan påbegynde en sag eller træffe afgørelse i en sag, uden af den pågældende person selv har rettet henvendelse herom, jf. § 17, stk. 2, i lov om social pension,
- 3) frakendelse af førtidspension, jf. § 44, stk. 1, i lov om social pension, og frakendelse eller overflytning til anden pension, jf. § 44, stk. 1, i lov om højeste, mellemste, forhøjet

almindelig og almindelig
førtidspension m.v.,
4) tilbagebetaling af sociale ydelser,

almindelig og almindelig
førtidspension m.v.,
4) tilbagebetaling af sociale ydelser
og
5) mellemkommunal refusion, jf. § 9
c, således at betalingskommunen
kan indhente følgende oplysninger,
vedrørende den borger der ydes re-
fusion for: Cpr-nummer, hjemmel
til udgiften, udgiftens elementer og
antal af enheder.«

5. Efter § 79:

»§ 79 a. Kommunalbestyrelsen og
amtsrådet behandler Ankestyrelsens og
de sociale nævns undersøgelser af
kommunens eller amtskommunens
praksis på et møde.«

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. ja-
nuar 2006.

Stk. 2. Refusion efter § 9 c, stk. 5,
omfatter refusion for foranstaltninger
iværksat 1. januar 2006 eller senere.

Stk. 3. Refusion efter § 9 c, stk. 6,
omfatter refusion for udgifter til pleje-
vederlag mv. udbetalt 1. januar 2006
eller senere.

Stk. 4. Beregningsreglen i § 9, stk. 8,
anvendes på krav vedrørende ydelser
leveret 1. januar 2006 eller senere.